

1. Joh. Cleo. peterfen
von Christi person 1715
2. — Inz' pündfuchen
von glanben.
3. Joh. Wilh. peterfen
Rundr. der Vorfürung
4. — y. n. t. h. lob undigt
Evangelium. 1727
5. Aethyphili. Ron
des Christthum 1728
6. Chr. And. Tenbevi
exercitatio Historico
critica. 1734.

7
INDEX
MATERIARVM
IN
LECTIONIBVS
HERMENEVTICIS
TRACTANDARVM
IN
VSVM AVDITORII
SCRIPTVS
A
M. AVGVSTO GOTTLIEB
SPANGENBERG.

—————

I E N A E,
APVD CHRISTIAN. FRANCO. BVCHIVM.
M DCC XXX.

INDEX
MATERIARUM
LECTIONIBUS
HERMENEVTICIS

M. AVGVSTO GOTTLIEB
FRANCKENBERG

FRANCKENBERG
CHRISTIAN FRANK BACHMANN
M. DCC. XXX

HERMENEVTICAE
SACRAE
PARS THEORETICA.

CAPVT I.
DE ORATIONE.

ORATIO

A *Generatim*

A definitur,

B diuiditur in

a dictam,

b scriptam.

B *Speciatim* eius considerantur

I *signa*, quorum primum

A *generatim*,

a definitio,

b diuisio affertur; deinde

B *speciatim* spectantur

a *voces*, quae

1 definiuntur,

2 dispescuntur

α ratione grammaticae,

β ratione rhetoricae;

A 2

b 5

- b* & res, quarum usus est
 1 in metaphoris,
 2 allegoriis,
 3 parabolis,
 4 typis;

II *materia*, quo pertinent

- A *ideaer*,
 B *propositiones*,
 C *iudicia & ratiocinia*;

III *accidentia*,

- A *gestus*,
 B *idiotismi*,
 C *emphases*,
 D *accentus*,
 E *character dicendi*.

CAPVT II.

DE

SCRIPTVRA SACRA IN GENERE.

Spectatur eius

- A *finis*,
 B *origo*,
 C *natura*,
 D *proprietates*,
 A *integritas*,
 B *veritas*,
 C *certitudo*,
 D *efficacia*,
 E *harmonia*,
 E *diuifio*, in
 A *vetus & nouum testamentum*,
 B *libros historicos, propheticos & dog-*
maticos.

CA-

CAPVT III.
MATERIA SCRIPTVRAE SACRAE.

A *Generatim* in scriptura Christus quaerendus;

B *speciatim* in ea occurrunt

I *actiones*, quae

A *generatim*

a definiuntur,

b diuiduntur.

1 Aliae nimirum a rebus ratione praeditis, aliae a rebus ratione destitutis proficiscuntur;

2 aliae praeteritum, aliae futurum tempus respiciunt.

B *Speciatim* primum

a *actionum*, quae a rebus ratione praeditis proficiscuntur, considerari potest

I *finis*

proximus,

remotus,

vlтимus;

a *caussa*

et efficiens

8 creator; pater, filius,
spiritus sanctus,

3 creata,

A 3

a an-

-
- a angeli,
 - boni,
 - mali,
 - b homines
 - singuli
 - plures;
 - β impulsiva,
 - externa,
 - interna,
 - γ materialis,
 - obiectum,
 - subiectum;
 - δ instrumentalis;
 - ε normalis;
 - 3 *modus*
 - ordinarius,
 - extraordinarius;
 - 4 *effectus*;
 - 5 *tempus & locus.* Deinde
 - b *actiones, quae a rebus ratione destitutis oriuntur*
 - 1 *in genere*
 - α definiuntur,
 - β distinguuntur ratione regni
 - animalis,
 - mineralis,
 - vegetabilis;
 - 2 *in specie vero in iis consideratur*
 - α *caussa,*
 - β *actus,*

- β actus,
- γ effectus,
- δ concomitantia,
- ϵ tempus & locus.

Denique

c actionum, quae futurum tempus respiciunt

- 1 descriptio,
- 2 complementum considerandum est.

II dogmata, quae

A in genere

- a definiuntur,
- b diuiduntur;

B in specie vero considerantur

- a dogmata euangelii,
 - b dogmata legis
- 1 moralis,
 - 2 ciuilibus,
 - 3 caerimonialibus.

CAPVT IV.

DE

STILO SCRIPTURAE SACRAE.

A In genere stili scripturae sacrae affertur.

A definitio,

B diuisio, qua est

a historicus,

b dogmaticus,

c propheticus;

A 4

c pro-

C proprietates

a puritas,

b aptitudo,

c simplicitas,

d maiestas,

e castitas,

f claritas,

D accidentia, vbi est

a humilis,

b mediocris,

c sublimis.

B In specie

A de veteri testamento disquiritur, qua
lingua sit conscriptum,

B de nouo testamento notatur

1 quae lingua in eo adhibeatur,

2 quid eius stilus peculiare ha-
beat, vbi in eo occurrunt
non quidem soloecismi &
barbarismi, sed tamen

α graecismi,

β ebraismi.

γ idiotismi,

δ syrismi,

ε arabismi,

ζ rabbinismi,

η persismi,

θ latinismi.

Conf. Olearius de stilo noui testamenti.

CAPVT V.
DE
SENSV SCRIPTVRAE SACRAE.

Sensus scripturae sacrae datur

A *in genere*

A *definitio,*

B *diuisio. Enimuero est*

a *ratione obieci*

1 *litteralis,*

2 *mysticus;*

b *ratione formae*

1 *genuinus,*

2 *adulterinus;*

C *proprietates, vbi est*

a *vnus,*

b *certus.*

B *In specie*

A *sensus litteralis*

a *definitur,*

b *diuiditur in*

1 *nominalem,*

2 *realem;*

B *sensus mystici ostenditur*

a *fundamentum,*

b *definitio,*

c *diuisio,*

d *criteria,*

e *vsus & abusus.*

CAPVT VI.
DE
OBSCVRITATE SCRIPTVRAE
SACRAE.

- A Num detur?
 B quid sit?
 C & quotuplex?
 A in verbis,
 B in rebus;
 D Vnde veniat? scilicet
 A ex corrupto vel interpolato aliquando in quibusdam exemplis textu;
 B ex conditione legentis, si ei defunt
 I ratione intellectus
 a dona naturalia,
 1 ingenium,
 2 iudicium,
 3 memoria;
 b dona acquisita,
 1 notitia linguarum,
 2 peritia scientiarum,
 3 intelligentia circumstantiarum
 α libri,
 β facti,
 γ dicti,
 c animus praeciudiciorum vacuus, &

d **si** lumen diuinum impedit. Porro si ei defunt

II ratione voluntatis

a diligentia, sinceritas, modestia, cetera;

b virtutis studium;

c animus tranquillus;

d denique si spiritus s. auxili-um plane respuit.

E *Eius utilitas;*

F *Num repugnantia dicat, qui scripturae & claritatem & obscuritatem tribuat?*

CAPVT VII.

DE

HERMENEVTICA SACRA.

A *In genere eius consideratur*

A definitio,

B limites, spectat

a ad dogmata ipsa,

b ad porismata;

C diuisio in

a exotericam,

b acroamaticam.

B *In specie*

A hermeneuticae exotericae spectatur

a fundamentum,

b definitio,

c limites,

d media,

x genuinus finis,

2 ora

- 2 oratio,
- 3 lectio,
- 4 attentio,
- 5 meditatio,
- 6 vsus,
- e necessitas,
- f subiectum;
- B hermeneuticae acroamaticae ostenditur
 - a finis,
 - b definitio,
 - c origo,
 - d subiectum, in quo esse debent dona
 - 1 naturalia,
 - 2 acquisita,
 - 3 spiritualia;
 - e proprietates, ubi est
 - 1 vera,
 - 2 clara,
 - 3 certa;
 - f utilitas & necessitas.

CAPVT VIII.
DE MEDIIS
HERMENEVTICAE SACRAE.

- A *Generatim*
 - A definiuntur,
 - B diuiduntur in
 - a externa,
 - b interna.

B *Spe-*

B *Speciatim*

A *de mediis internis & domesticis. Ea*

a definiuntur,

b diuiduntur, & sunt

1 communia,

2 propria, eaque

α generalia,

β specialia, quae

κ vocibus,

λ rebus illustrandis inseruiunt,

γ specialissima;

B *de mediis externis, ea*

a definiuntur,

b diuiduntur, & sunt

1 scientiae humanae,

2 scientiae diuinae.

CAPVT IX.

DE

MEDIIS HERMENEVTICAE

SACRAE GENERALIBVS.

I. *De contextu*

A generatim,

B speciatim, vbi est

A angustior,

B latior,

C latissimus.

II *De parallelismo. Eius*

A fundamentum,

B definitio,

C di-

C *diuisio*, est

A verbalis,

B realis;

D *limites*, institui potest cum libris

A sacris

a noui,

b veteris testamenti,

B profanis.

III *De circumstantiis.* Huc referenda

A auctor

A primarius,

B secundarius;

B *caussa impulsua*

A externa,

B interna;

C *finis*,

A proximus,

B remotus,

C vltimus;

D *obiectum*,

A personale,

B reale;

E *partes*;

F *modus*;

G *tempus*;

H *locus*.

III *De affectibus.* Eorum

A *definitio*:

B *diuisio*, sunt

A naturales

a puri,

b mix-

b mixti;

B spirituales, qui tribuuntur

a ipsi Deo,

b rebus creatis,

1 angelis,

2 hominibus.

V *De scopo*, qui

A definitur,

B diuiditur in

A communem,

B proprium,

a generalem,

b specialem,

c specialissimum.

VI. *De Analyfi*, quae

A definitur,

B diuiditur, in

A grammaticam,

B logicam;

C eius vsus

A in tota sc. f.

B in libro aliquo sc. f.

C in parte quadam libri

a maiori,

b minori.

CAPVT X.

DE

MEDIIS HERMENEVTICAE
SACRAE EXTERNIS.

A *Scientiae humanae*

A *philologiae*,

a lin-

- a* linguae,
- b* grammatica,
- c* critica,
- d* rhetorica;
- B** *philosophia*,
- a* generatim,
- b* speciatim
 - I** moralis,
 - 2** naturalis,
 - 3** rationalis;
- C** *Historia*,
- a* instrumentalis,
 - 1** geographia,
 - 2** chronologia,
 - 3** genealogia;
- b* principalis,
 - 1** sacra,
 - 2** ciuilis,
 - 3** naturalis,
 - 4** philosophica;
- D** *ius ciuile*;
- E** *ars medica*;
- F** denique alia, vt lectio
 - a* rabbinorum,
 - b* profanorum scriptorum,
 - c* versionum,
 - d* commentariorum.
- B** *Scientiae diuinae*, vt
 - A** theologia dogmatica,
 - B** - - - moralis.

PARS PRACTICA.

CAPVT I.

REGVLAE GENERALES.

- 1) Media hermeneuticae exotericae & acroamaticae communia numquam negligenda.
- 2) Omnis explicatio orationis contextum & cohaerentiam sequatur.
- 3) Loca parallela, quae vel vocibus, vel rebus lucem affundunt, diligenter conquirenda.
- 4) Circumstantiae ex contextu & parallelismo follicite indagandae; sed & circumstantia circumstantiam illustrat.
- 5) Affectus & gestus ex contextu, parallelis, & circumstantiis colligendi.
- 6) Scopus ex contextu, parallelis, circumstantiis, affectu aestimandus.
- 7) Analysis contextu, parallelis, circumstantiis, scopo, & logica iuuatur.

B

8) Di-

- 8) Dispiciendum est, si qua obscura occurrunt, ex quam disciplina tum humanarum, tum diuinarum scientiarum, ea lucem accipiant.
- 9) Probe obseruandum, an vera sint, quae ex humanis disciplinis ad illustrandam scripturam promouentur.
- 10) Cauendum, ne vltra limites, quibus disciplina aliqua circumscribitur, eius principia in hermeneutica transferantur.
- 11) Semper ad characterem filii historici, dogmatici, prophetici, tenuis, mediocris, sublimis, respiciendum.
- 12) Probe obseruandum, an obscuritas in vocibus haereat, an ipsis rebus claritas desit.

* * *

CAPVT

CAPVT II.

REGVLAE SPECIALES.

A. *De vocibus obscuris euoluendis.*

- 13) Significatio vocis ex radice cum propria, tum cognata, nec non ex vsu, voce opposita, & aliis subsidiis, collecta, per regulas generales 2 - 7. determinari debet.
- 14) Primaria, propria, consueta significatio deferenda non est, nisi regulae generales 2 - 7. id suadeant.
- 15) Si plures vocis notiones secundum regulas generales locum inueniunt, coniungi & subordinari debent.
- 16) Vocum idiotismi, differentiae, gradationes, diligenter notandae.
- 17) Emphasis subesse solet, vbi praeter consuetudinem vel adduntur, vel omittuntur, vel mutantur orationis partes aliquae.

B *De rebus obscuris illustrandis.*

- 18) Si ideae simplices occurrunt, opera danda, vt ipsi experiamur, & sensibus percipiamus, quid iis indicetur.
- 19) In ideis compositis primum fecerenda, deinde exponenda sunt, quae in iis continentur.
- 20) In ideis complexis primum rei, tum modi, qui ei inest, denique intercedentis inter vtrumque nexus ratio habenda est.
- 21) Vt ideae relationum explicentur, cum ad relata, tum ad relationis & fundamentum, & conditionem, respiciendum est.
- 22) In propositionibus videndum est, an subiectum, an praedicatum, an vtriusque cohaerentia, obscuritate laboret.
- 23) Subiectum vel ignotum, vel obscurum ex praedicatis eruendum atque illustrandum, obseruatis vbique regulis generalibus.

24) Ad

- 24) Ad praedicatum illustrandum non tantum regulae generales, verum etiam subiectum attente consideratum faciunt.
- 25) Ad cohaerentiam subiecti & praedicati perspiciendam vtriusque natura consideranda venit; sed & regulae generales huc spectant.
- 26) Si praedicata subiecto, de quo sermo est, ex omni parte non conueniunt, de alio subiecto cogitandum est.
- 27) Propositiones compositae in simplices redigendae, ex quibus ea primum, dicta ratione explicanda, qua reliquae nituntur.
- 28) In propositionibus complexis primum ideae subiecti & praedicati euoluendae, ostensa vtriusque cohaerentia; deinde idea incidens explicanda, & cum subiecto pariter, atque praedicato conferenda.
- 29) In ratiociniis videndum, quid principii, quid conclusionis rationem habeat.

- 30) Deinde dispiciendum, an principium, an conclusio, an vtriusque cohaerentia, claritate careat.
- 31) Conclusioni obscurae ex considerato principio lux conciliabitur.
- 32) Principium obscurum ex ponderata accurate conclusione planius euadet.
- 33) Vtriusque cohaerentia perspicietur, si cum principii, tum conclusionis, natura declaretur.

CAPVT III.

REGVLAE SPECIALISSIMAE.

- 34) In historico textu, post repertum sensum litteralem, & consideratum ipsum factum, sensus mysticus, si ubi adsit, quaerendus est.
- 35) In textu prophetico, praeter sensum verborum, vaticinii implementum spectandum; vbi partim ad hypothesin, partim ad textum, partim ad vtriusque conuenientiam attendendum est.

36) In-

- 36) Interdum in prophetis non tantum sensus litteralis, sed & mysticus quaerendus est.
- 37) In textu emblematico primum res naturalis, tum spiritualis, denique vtriusque conuenientia, oportet pensitetur.
- 38) In textu morali & dogmatico ideae singulae singulari cura euoluendae.

CAPVT IV.

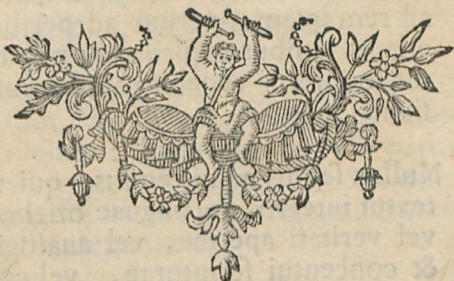
DE

COMMVNICATIONE, DEMONSTRATIONE, ET APPLICATIONE TEXTVS.

- 39) In communicando sensu non tantum ad rem ipsam, verum ad personas etiam, quibus explanatur, respiciatur, oportet; vt debito modo omnia fiant.
- 40) Nullus sensus admittendus, qui vel textui integro, vel linguae originali, vel veritati apertae, vel analogiae & concentui scripturae, vel con-
- tex-

textui, vel circumstantiis, vel affectui, vel scopo repugnat.

- 41) Omnis sensus verus est putandus, quam & contextus, & circumstantiae, & affectus, & scopus confirmat.
- 42) Porismata & utilia, & necessaria, ex textu bene intellecto, recta ratiocinatione ducantur; ita ut ex fine, mediis, causa, effectu, genere, specie, antecedenti, consequenti, opposito, adiuncto, simili, circumstantiis, aliisque petantur.
- 43) In applicatione tam ipsa veritas, quam proprius & aliorum status spectari debet.

AB 153170(1)

ULB Halle

3

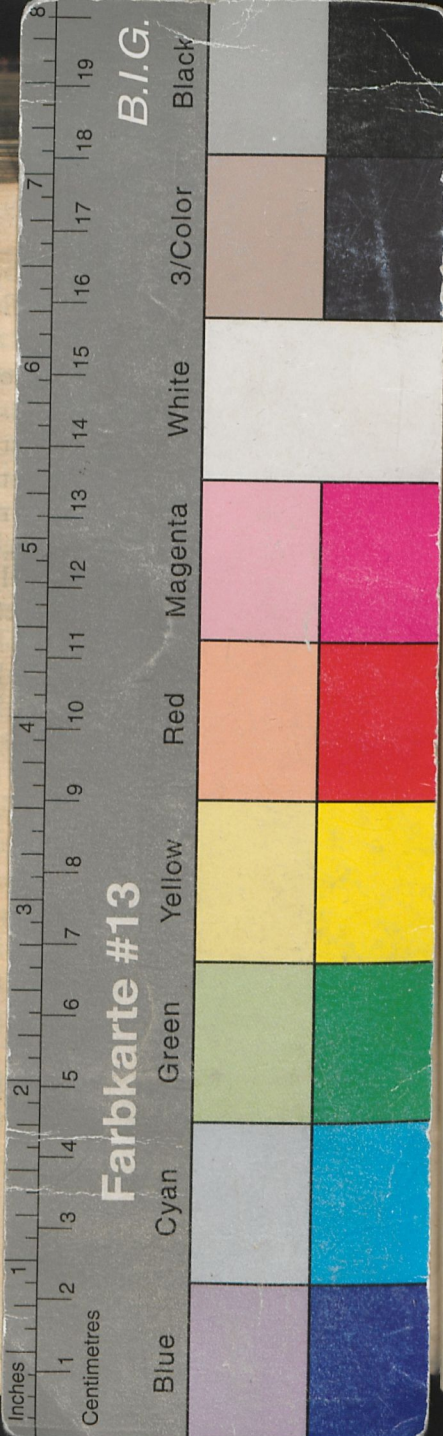
002 817 470

2

100.

7

INDEX
MATERIARVM
IN
LECTIONIBVS
HERMENEVTICIS
TRACTANDARVM
IN
VSVM AVDITORII
SCRIPTVS
A
M. AVGVSTO GOTTLIEB
SPANGENBERG.

—————

I E N A E,
A P V D C H R I S T I A N . F R A N C . B V C H I V M .
M D C C X X X .